

Els treballs dels presidents de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears (1866-1944) que es poden trobar a la United States National Library of Medicine

J. March Noguera

Introducció

La National Library of Medicine (NLM)¹, l'embrió de la qual es va crear l'any 1836 quan es varen comprar els primers llibres de medicina per la Surgeon General's Office of the Army, es troba actualment a Bethesda, a l'estat de Maryland, dins el complex denominat National Institutes of Health i es tracta sense dubte de la biblioteca de ciències de la salut més important del món.

J.S. Billings

Aquest nucli inicial de llibres va donar lloc a la Surgeon General's Library, a Washington, de la qual es va fer càrrec l'any 1865 John Shaw Billings (1838-1913)² quan comptava amb 2.300 volums. Quan la va deixar per jubilació de l'exèrcit l'any 1895 la biblioteca tenia més de 116.000 llibres i més de 191.000 opuscles i revistes.

J.S. Billings és recordat per ésser el gran estructurador d'aquesta biblioteca, emblemàtica dins el món de la medicina pel nombre i la qualitat de serveis que dona a tots els conreadors de les ciències de la salut, i per l'extraordinari impuls que li va donar al llarg dels trenta anys que la va dirigir. Billings va saber convèncer els seus superiors perquè l'anessin concedint els fons necessaris per crear una bona biblioteca de medicina pel servei de sanitat de l'exèrcit i els va saber emprar de forma modèlica. Així es va relacionar amb els llibreters més importants de l'època i les va anar encarregant l'adquisició de col·leccions completes de llibres i revistes de tot arreu, al mateix temps que, posat també en contacte amb tot tipus d'institucions relacionades amb les ciències de la salut, va aconseguir nombroses i valuoses donacions. Va viatjar d'octubre a desembre de l'any 1876 per Europa entrevistant-se amb llibreters i visitant biblioteques d'Alemanya, Àustria, França, Gran Bretanya i Itàlia i establint relacions permanents amb un gran nombre d'uns i altres que li varen ésser molt útils pel desenvolupament posterior de la biblioteca.

Paral·lelament Billings va posar en marxa, l'any 1875, una activitat de la biblioteca que encara perdura, adaptada al desenvolupament tecnològic, i per la qual s'ha fet molt famosa: l'elaboració del catàleg d'articles de revistes de la biblioteca, a imitació del *Catalogue of Scientific Papers* publicat per la Royal Society of London l'any 1870 que recollia la ressenya bibliogràfica de tots els articles científics publicats entre 1800 i 1863 a les principals revistes científiques d'Amèrica i Europa.

Billings va titular el primer catàleg *Specimen Fasciculus of a Catalogue of the National Medical Library*. Comptava amb 72 pàgines i va rebre molt bona acollida tant en els mitjans professionals com en els més generals. Des d'aquesta primera publicació es varen succeir diverses edicions del catàleg, perfeccionant el sistema de classificació i el nombre de revistes incloses en el buidatge d'articles. L'any 1880 ja va sortir amb el nom que l'ha fet famós *Index-Catalogue of the Library of the Surgeon-General Office* del qual es varen fer cinc sèries successives, amb 61 volums, fins l'any 1961.

A més, el 1879 va posar en marxa una nova publicació, l'*Index Medicus*, en la que se ressenyaven mensualment els articles de les revistes de ciències de la salut que se rebien a la biblioteca ordenats per autors i matèries. Aquesta publicació va continuar com edició impresa fins a l'any 1920 després de haver-ne editat 45 volums en tres sèries. Entre 1927 i 1956 va rebre el nom de *Quarterly Cumulative Index Medicus* i varen publicar-se 60 volums. Entre 1960 i 2004 va rebre el nom de *Index Medicus. Cumulated Index Medicus* i es varen imprimir 45 volums.

L'aparició del fenomen internet va fer que la NLM es plantegés la digitalització del catàleg de la biblioteca i de les seves publicacions històriques al mateix temps que es plantejava la posta en marxa d'instruments bibliogràfics, consultables en xarxa, successors de les seves històriques publicacions impreses.

Així és possible avui consultar a la pàgina web de la NLM els 61 volums de l'edició impresa del Index Catalog i els seus successors:

- El portal Medlineplus (1998-) on es pot consultar informació professional de ciències de la salut per el públic en general. Comprèn més de 650 temes i connecta amb altres portals amb informació sanitària.

- El portal Medline/PubMed que és una base de dades que té recollides més 16 milions de referències estretes de més de 5.000 publicacions periòdiques de biomedicina.

- El portal Medline és un altre portal de base de dades de ciències de la salut, en principi disponible mitjançant subscripció, però que també es pot consultar de forma gratuïta mitjançant altres portals. Conte més de quinze milions de referències estretes de 7.300 publicacions periòdiques des de l'any 1950.

- El catàleg històric de la NLM comprèn cinc sèries que totalitzen 61 volums impresos: sèrie 1^a. Formada per 16 volums en els que s'inclouen les obres ingressades a la biblioteca entre 1880 i 1895; sèrie 2^a. Formada per 21 volums en els que s'inclouen les obres ingressades a la biblioteca entre 1896 i 1916; sèrie 3^a. Formada per 10 volums en els que s'inclouen les obres ingressades a la biblioteca entre 1917 i 1932; sèrie 4^a. Formada per dues subsèries: 1^a. Amb deu volums que comprèn les obres ingressades a la biblioteca entre 1933 i 1948. 2^a. Amb un volum que comprèn les obres ingressades a la biblioteca entre 1949 i 1955; sèrie 5^a. Formada per tres volums que comprenen les obres ingressades a la biblioteca entre 1956 i 1961.

Aquests 61 volums varen ésser digitalitzats entre 1999 i 2004. Dins d'aquesta base de dades he fet la cerca objecte d'aquest treball.

Material

A la vista dels treballs localitzats, ressenyats i els no ressenyats perquè no eren de presidents, pareix clar que Billings i els seus successors Robert Fletcher (1823-1912)³ i Fielding Hudson Garrison (1870-1935) varen comprar una col·lecció quasi completa de la Revista Balear de Medicina Farmàcia y Veterinaria (RBMFV, 1885-1888) i la seva successora Revista Balear de Ciencias Médicas (RBCM, 1888-1912) a més de revistes molt lligades a Mallorca com La Abeja Médica (1846-1852), portaveu oficials de les acadèmies de medicina i cirurgia de Barcelona i

Palma de Mallorca, i El Telégrafo Médico (1847-1849), dirigida pel metge mallorquí Miquel Pons (18xx-1870). D'aquestes revistes, fonamentalment, són els treballs entorn a ciències de la salut de presidents històrics de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears (1831-) que es troben a la NLM⁴. Hem trobat 51 treballs corresponents a disset presidents. El més antic està datat l'any 1837 i el més modern l'any 1926. Estan tots escrits en castellà excepte dos, en francès. En relació a la seva temàtica el grup més nombrós el podem classificar com de "medicina general pràctica" i en trobam 15 treballs; a continuació el de "medicina general teòrica" del que trobam 13; el següent és el de "malalties dels òrgans reproductors i sexuals" del que en trobam 10; sobre "malalties infeccioses-epidèmiques" trobam set treballs, sobre "higiene" trobam quatre i, per últim, sobre "malalties pulmonars" trobam dos.

Vegem ara quins eren i què eren els presidents i quins són els treballs de cada un d'ells que trobam a la NLM. L'estudi l'hem fet tenint en compte l'ordre cronològic d'assumpció de la presidència de la Reial Acadèmia pels autors dels treballs que es ressenyen a continuació⁵:

Onofre González Caimari (1813-1881), metge i cirurgià. Exercí a l'Hospital General. Ingressà a la Reial Acadèmia l'any 1846 i la presidí entre 1866 i 1869. D'ell trobam quatre treballs:

Quelques considerations sur la médecine symptomatique (1837)⁶. Paris. 30 pàg. IC. Sèrie 1, Vol. 8, pàg. 847⁷.

Observación de talla hipogàstrica por un nuevo proceder, que la hace mas fácil, sencilla y de menos riesgo que los conocidos hasta el día (1847). Barcelona. Telégrafo médico, Vol.1, pàg. 161-, pàg. 200-; S.1, V. 8, p. 203.

Hydatitis of Liver (1848). Barcelona. Abeja Médica. Vol. II, pàg. 376-380; S.1, V.8, p. 267.

Empiema; abertura de la cavidad torácica por tres distintas veces; supuración del pulmón; empiema de las partes externas; curación (1849). Barcelona. Abeja Médica. Vol. III, pàg. 181-184; S. 1, V. 4, p. 227.

Fernando Weyler Laviña (1808-1879)⁸, metge militar i cirurgià il·lustrat. Ingressà a la Reial Acadèmia el 1868 i la presidí entre desembre de 1878 i maig de 1879. D'ell trobam:

Lagneau, Louis Vivant (1834)⁹ Traité pratique des maladies syphilitiques (Tratado práctico de las enfermedades sífilíticas). Barcelona. Traducido de la sexta edición francesa por S. Méndez y F. Weyler. pàg.380; S. 5, V 1, p. 307.

Historia de una castración del testículo izquierdo a causa de un fungus (1851). Madrid. Biblioteca Médico-castrense Española. pág. 74-78; S.1,V.14, p. 331.

Historia de una castración del testículo izquierdo, motivada por un hidro-sarcocele de causa venérea (1851). Madrid. Biblioteca Médico-castrense Española¹⁰. T. IV, pág.67-74; S.1, V.14, p. 331.

Cuadro estadístico y necrológico del movimiento general ocurrido durante el año 1851 en los hospitales militares de la Capitanía general de las Islas Baleares (1852). Madrid. Biblioteca Médico-castrense Española. VII, pág.191; S.1, V.6, p. 456.

Memoria leida en la academia médico-militar de las islas Baleares, en la sesion pública de 6 de febrero de 1852, presidida por el Exmo. Sr. Capitán General interino, para inaugurar el segundo aniversario de su reorganizacion (1852). Madrid. Biblioteca Médico-castrense Española. T.VI, pág. 163-193; S.1, V.1, p. 550.

Topografía físico-médica de las Islas Baleares y en particular de la de Mallorca (1854). Palma. Gelabert. 320 pág.; S.5, V.1, p. 738.

De la perfeccion física y moral del hombre, ó defensa de la vacuna contra los principales cargos que le hace en Francia el Dr. Verdé-Delisle¹¹, cosiderándola como causa de la supuesta degeneracion física y moral del hombre (1856). Palma. Gelabert. 304 pág.; S. 1, V.15, p. 453.

Epidemia de cólera-morbo asiático en Mallorca (1865-1866). Barcelona. Compilador Médico¹². T. I, pág. 75-; S. 1, V.3, p. 75.

Consideraciones acerca del origen y caracteres de las variedades ó razas del género humano (1875-1876) XII. Madrid. Gaceta de Sanidad Militar¹⁴. T.I, pág. 229-235, pág. 257-262, pág. 388-400, pág. 441-451, pág. 665-669, T.II, pág. 86-90, pág. 309-320; S.1,V.4, p. 378.

Llorenç Muntaner Amengual (1824-1898), metge i cirurgià. Ingressà a la Reial Acadèmia l'any 1856 i la va

Aixecats: Francisco Sancho, Juan Munar, Enrique Fajarnés, José Róver, Jaime Escalas Adrover, Pedro Jaume Matas i Eugenio Losada. Asseguts: Domingo Escafi, Antonio Frontera, Víctor Valenzuela, Antonio Mayol, Gabriel Martorell i Tomás Darder

presidir entre 1890 i 1894. Fou director fundador de la RBMFV entre 1885 i 1886. Trobam tres referències, com a director de la RBMFV.

Antoni Frontera Bauzá (1838-1921), metge i cirurgià. Va treballar a l'Hospital General. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1874 i la va presidir entre 1895 i 1897. D'ell trobam:

De l'accouchement prématuré artificiel (1861)¹⁵. Paris. 71 pág.; S.1, V.5, p. 211.

Algunas consideraciones sobre los cuerpos extraños en la vejiga (1898). Palma de Mallorca. RBCM. T. XIV, pág. 385-, pág. 409-; S.3, V. 2, p. 596.

Bartomeu Bordoy Gelabert (1831-1906), metge i cirurgià a més de higienista. Va dirigir la RBMFV entre 1887 i 1888 i posteriorment la RBCM entre 1888 i 1889. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1891 i la va presidir entre 1897 i 1898. D'ell trobam dues referències en la seva qualitat de director de la RBMFV i a més: Mole hídática siguiendo el curso perfecto de la gestación (1889). Palma de Mallorca. RBCM. T. V, pág. 297-; S.1, V. 11, p. 623.

Informe sobre las fiebres infecciosas desarrolladas en el barrio de San Miguel de Palma en 1895 (1899). Palma de Mallorca. RBCM. T. XV, pág. 145-148; S.2, V.5, p. 755.

Tomás Darder Enseñat (1850-1931), metge. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1874 i la va presidir entre 1899 i 1901 i, posteriorment, entre 1917 i 1919. D'ell trobam:

Progresos de la medicina balear durante el último tercio del siglo XIX (1901). Palma de Mallorca. RBCM. T.XVII, pág. 289-, pág. 313-; S.2, V.10, p. 438.

Estudio de la infección en sus relaciones con la profilaxis puerperal en Palma (1889). Palma de Mallorca. RBCM. T.V, pág. 414-427.; S.2, V. 14, p. 104.

Francisco Sancho Mas (1849-1909), metge. Va dirigir la RBCM entre 1890 i 1891. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1885 i la va presidir entre 1902 i 1904. D'ell trobam:

El hipnotismo y la sugestion desde el punto de vista gubernativo (1888). Palma de Mallorca. RBCM. T.IV, pàg. 737-749; S.2, V.7, p. 757.

Jaume Escalas Adrover (1847-1929), metge, va treballar i dirigir l'Hospital General (1870-1919). Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1874 i la va dirigir entre 1905 i 1906. D'ell trobam:

La fiebre amarilla en Palma en el presente siglo (1900). Palma de Mallorca. RBCM.. T. XVI, pàg. 121-131, pàg.145-, pàg. 169-; S. 3, V.10, p.1383.

Antoni Mayol Vidal (1848-1935), metge higienista. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1885 i la va presidir entre 1907 i 1908: D'ell trobam:

Datos y observaciones acerca de los caracteres médico meteorológicos del clima de Palma, en sus relaciones con el de Mallorca y con la climatología general (1891). Palma de Mallorca. RBCM. T. VII, pàg. 193-, pàg. 289-, pàg. 321-; S. 2, V.16, p. 534.

Pere Jaume Matas (1856-1920), metge i cirurgià, va introduir la radiologia a Balears. Va presidir el col·legi de metges entre 1905 i 1907. Va dirigir la RBCM en la seva etapa final (1908-1912). Va ingressar a la Reial Acadèmia a l'any 1889 i la va presidir entre 1913 i 1914. D'ell trobam:

Nervosismo crónico con perversión del gusto (1890).Palma de Mallorca. RBCM. T. VI, pàg. 449-454; S. 2, V. 11, p. 599.

Condiciones que debe reunir una sala operatoria en vista de la higiene y técnica quirúrgica moderna (1890). Palma de Mallorca. RBCM. T. VI, pàg. 321-325; S.1, V. 13, p. 899.

Blefarospasmo y eritema facial ocasionados por la accion del rayo (1890). Palma de Mallorca. RBCM. T. VI, pàg. 143-147; S. 2, V.6, p. 975.

Extirpación de un quiste dermoideo (1891). Palma de Mallorca. RBCM. T. VII, Pàg. 83-86; S. 2, V. 12, p. 327. Neuralgia de la octava raíz posterior cervical derecha; resección en el raquis; Curación (1895). Palma de Mallorca. RBCM. T. XI, pàg.549-551; S. 2, V.11, p. 590.

Un caso de viruela confluyente en una mujer vacunada en la infancia (1897). Palma de Mallorca. RBCM. T.XIII, pàg. 321-325; S.2,V.16, pàg. 26.

Un caso de blenopatía (1900). Palma de Mallorca. RBCM. T. XI, pàg. 349-357; S. 2, V.6, p. 332.

Medicina quirúrgica en el diabético (1910). Palma de Mallorca. RBCM. TXXVI, Pàg. 589-592; S. 3, Vol. 4, p.506.

Talassoterapia (1910). Palma de Mallorca. RBCM. T. XXVI, pàg.365-, pàg 389-; S. 3, V.2, p. 385.

Bernat Riera Alemany (1864-1926), metge higienista. Promotor de l'enderrocament de les murades de Palma l'any 1902 i precursor de l'utilització del català per comunicar temes científics. Presidí el Col·legi de Metges entre 1908 i 1910. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1906 i la va presidir entre 1915 i 1916. D'ell trobam:

Observaciones clínicas de roseola reumática epidémica (1888). Palma de Mallorca. RBCM. T. IV, pàg. 708-713; S.1,V.12 p. 322.

Indicación de la intervención en las heridas por arma de fuego con retención de proyectil (1900). Palma de Mallorca. RBCM. T. XVI, pàg. 1-10; S.2, V.21, p. 292.

El saneamiento de Palma (1902). Palma de Mallorca. RBCM. T. XVIII, pàg. 1, pàg. 25-, pàg. 49-, pàg.73-, pàg. 97-, pàg.121-, pàg.145-, pàg. 169-, pàg. 193-, pàg. 409-; S. 2, V.12, p. 424.

Estudios generales de higiene pública en sus relaciones con las condiciones sanitarias de Palma (1891). Palma de Mallorca. RBCM. T.VII, pàg. 225-, pàg. 257-; S. 2, V. 7, p. 666.

Jaume Font Monteros (1856-1933), metge. Va ésser president del Col·legi de Metges entre 1913 i 1915. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1909 i la va presidir entre 1919 i 1920. D'ell trobam:

Enfermedad de Bright (1880). Barcelona. Sentido católico¹⁴. T. II, pàg. 597-602; S.1, V.2, p. 454.

Un caso típico de aspermatismo (1899). Palma de Mallorca. RBCM. T.XV, pàg..217-224; S.3, V.2, p. 94.

Cirrosis hepática (1910). Palma de Mallorca. RBCM.T. XXVI, pàg. 473-479; S. 3, V. 7, p. 702.

Consideraciones sobre el tratamiento de la flacura (1910). Palma de Mallorca. RBCM. T. XXVI, pàg. 113-116; S. 3, V. 5, p. 200.

Diabetes traumática (1908). Palma de Mallorca. RBCM. T. XXIV, pàg. 373-383; S.3, V. 4, p. 498.

Algunas consideraciones acerca el cuadro vigente de inutilidades físicas (1911). Palma de Mallorca. RBCM. T. XXVII, pàg. 240-246; S. 3, V.1, p. 736.

Josep Sampol Vidal (1876-1961), metge i director de l'Hospital Provincial. Va ingressar a la Reial Acadèmia el 1908 i la va presidir entre 1921 i 1922 i entre 1945-1956. D'ell trobam:

Algunas consideraciones sobre cirugía cerebral (1900). Palma de Mallorca. RBCM. T. XVI, pàg. 337-344; S. 3, V.3, p. 394.

Lugar que corresponde á la sangria en la terapéutica moderna (1902). Palma de Mallorca. RBCM. T. XVIII, pàg. 395-406; S.3,V.3, p.113.

Los sanatorios de altura en el tratamiento de tuberculosis (1902). Palma de Mallorca. RBCM. T. XVIII, pàg. 241, pàg. 265; S. 2, p. 735.

Reseña de los trabajos realizados por el Colegio médico-farmacéutico de Palma durante el año 1902 (1903). Palma de Mallorca. RBCM. T. XIX, pàg. 76-84; S.2, V.13, p.193.

Los puntos dolorosos renales (1908). Madrid. Revista Española de Dermatología y Sifilografía¹⁷. T. XX, pàg. 400-406; S. 4, V.9, p. 174.

Limites que separan las intervenciones médicas y quirúrgicas en las principales enfermedades de las vias digestivas (1909). Palma de Mallorca. RBCM. T. XXV, pàg.130-, pàg.153-, Pàg.181-; S. 3, V.4, p. 579.

Onofre Juaneda Salom (1881-1935), metge i cirurgià. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1914 i la va presidir entre 1923 i 1926. D'ell trobam:

Estiomene (1908). Madrid. Revista Española de Dermatología y Sifilografía. T. XX, pàg. 393-399; S. 2, V.20, p. 379.

Insuficiencia ovàrica y su opoterapia (1908). Madrid. Revista Española de Dermatología y Sifilografía. T. XX, pàg. 442-450; S.3, V. 8, p. 499.

Caso clinico; una opinion razonada (1908). Palma de Mallorca. RBCM. T. XXIV, pàg. 405-414; S. 2, V.20, p. 376.

Gabriel Oliver Mulet (1847-1934), metge higienista. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1916 i la va presidir entre 1927-1934. D'ell trobam:

La higiene y la canalización (1909). Palma de Mallorca. RBCM T. XXV, pag. 101-112; S. 2 V. 15, p. 505.

Joan Gamundi Ballester (1870-1952), farmacèutic militar i analista. Va ingressar a la Reial Acadèmia l'any 1927 i la va presidir entre 1941 i 1944: D'ell trobam:

Enfermedades de las bebidas gaseosas (1926). Madrid. Boletín de Farmacia Militar¹⁸. T. 4, pàg.1-7; S. 4, V.2, p. 222.

Conclusions

A la vista dels treballs ressenyats podem concloure que en el període estudiat (1837-1926) els presidents de la Reial Acadèmia estaven al dia en relació amb els temes científics que eren objecte de discussió en

els fòrums científics internacionals i que, gràcies a l'Index-Catalog, les seves activitats científiques pogueren ésser conegudes arreu del món. Per una altra banda, gràcies a aquest Index hem tingut coneixement d'alguns treballs que eren desconeguts pels historiadors de la ciència. Per últim, una sèrie dels treballs que es troben a la NLM no es troben a cap biblioteca de les Illes Balears.

Notes

1.- National Library of Medicine (1836-). La biblioteca va néixer a unes dependències del Surgeon General of the Army a Washington l'any 1836. Des d'aquesta data fins el 1864 va tenir un creixement vegetatiu. El nomenament com responsable de la biblioteca de J.S. Billings el 1865 va suposar una autèntica revolució dins la biblioteca, ja que Billings va ésser bon administrador, un singular creador de projectes i un gran recaptador de fons perquè la biblioteca i el seus projectes s'anessin desenvolupant a bon ritme. Així, l'any 1873 la biblioteca comptava amb 25.000 llibres i 15.000 opuscles i revistes i l'any 1880 els llibres eren 50.000 i els opuscles i revistes 60.000. La biblioteca rebé el nom d'Army Medical Museum l'any 1922 i conservà aquest nom fins l'any 1956 quan la biblioteca fou transferida al Public Health Service i se li donà el nom actual. Per iniciativa de John F. Kennedy l'any 1962 la biblioteca fou traslladada al campus del National Institutes of Health, a Bethesda (Maryland).

2.- John Shaw Billings (1838-1913). Va néixer a Alensville a l'estat d'Indiana. Es va graduar de Bachelor of Arts a la Universitat de Miami l'any 1857 i llicenciar en medicina l'any 1860 al Medical College of Ohio. L'any 1862 entrava com el numero 1 de l'oposició en el Army Medical Departament. Durant la guerra civil va participar com a metge a un nombre important de batalles a més d'organitzar alguns hospitals a Washington DC. Finalitzada la guerra civil se li va reconèixer la seva capacitat organitzativa i se li va encarregar la direcció de la biblioteca i el museu de la Office of the Surgeon General, a més de fer feina pel United States Census.

La biblioteca que va contribuir a desenvolupar-se de forma decisiva és la que es denomina actualment National Library of Medicine. L'any 1875 va publicar el primer catàleg de llibres i revistes publicació que va dur a terme periòdicament fins a la seva jubilació de l'Exèrcit l'any 1895 amb el grau de tinent-coronel.

Aquest catàleg conegut com l'Index-Catalog es va continuar publicant fins l'any 1961. Billings va posar en marxa, l'any 1879, una altra publicació emblemàtica, de periodicitat mensual, l'Index Medicus, publicació que amb les adequades transformacions a les tècniques modernes també ha perdurat fins al dia d'avui.

L'any 1895 Billings va ésser nomenat director de la biblioteca que passat el temps seria la New York Public Library i immediatament va organitzar el seu desenvolupament amb la mateixa eficàcia de com havia organitzat la biblioteca de l'Exèrcit. Persona d'una ampla formació i capacitat de treball era un excel·lent planificador d'hospitals i a ell es deuen els plans inicials del Johns Hopkins Hospital (1876) i d'altres institucions. Simultàniament a les seves activitats a la biblioteca de l'Exèrcit, entre els anys 1879-1882 fou vicepresident del National Board of Health a un moment en què preocupava la possibilitat de que es produïssin epidèmies. Segurament l'experiència en mesures higièniques per combatre epidèmies el varen dur a donar classes d'higiene durant un curs l'any 1895 a la Universitat de Pensilvania. El trobam a més a l'equip de govern del United States Census entre 1880 i 1910, organitzant les estadístiques de salut. Per últim entre 1902 i 1913 va formar part de l'equip de govern de la Carnegie Institution. Va pertànyer a societats científiques com l'American Medical Association, la National Academy of Sciences (1883) i membre honorari de la Statistical Society of London. Va rebre nombrosos reconeixements universitaris, especialment per les seves publicacions bibliogràfiques, així fou anomenat doctor honoris causa per les universitats de Budapest, Dublin, Edinburg, Harvard, Munich i Oxford.

Entre els seus treballs trobam: Barracks and Hospitals (1870), Cholera epidemic of 1873 in the United States (1875), Mortality and vital statistics of the United States (1880), Description of the Johns Hopkins Hospital (1890), National medical dictionary: including English, French, German, Italian, and Latin technical terms used in medicine and the collateral, and a series of table of useful data (1890), Public health and municipal government... (1891), Eleventh census (1892).

3.- Sobre la importància d'aquestes revistes i la seva projecció internacional cal tenir en compte Gabriel Oliver Capó (1996) "La Revista Balear de Ciencias Médicas (1885-1912): Un análisis histórico". Zaragoza. Tesi doctoral, inèdita, dirigida per Francesc Bujosa Homar.

4.- L'ampliació de l'estudi als treballs dels acadèmics que es troben a la NLM faria molt més extens aquest treball. Cal incloure la possibilitat d'ampliar encara més l'estudi fent-lo extens a tots els treballs dels il·lencs que es troben a la NLM.

5.- En relació a l'ordre cronològic dels presidents i els seus apunts biogràfics he tingut en compte: Rodríguez Tejerina, Jose Maria (1981). "La Real Academia de Medicina y Cirugía de Palma de Mallorca. A los ciento cincuenta años de su fundación (1831-1981)" (1981). Palma de Mallorca. II Congreso Nacional de Reales Academias de Medicina y Cirugía. Comunicaciones. Pàg. 33-46; Tomás Monserrat, José (1985). "Medicina y sociedad. El Colegio de Médicos de Baleares 1882-1982". Palma de Mallorca. Colegio Oficial de Médicos de Baleares; Tomás Monserrat, José (1999). "La organización médica en Baleares. Los

Presidentes". Palma de Mallorca.; Enciclopedia Práctica de Medicina y Salud de Baleares (1995-1996). Palma de Mallorca.

6.- Trobam també aquest treball a la Bibliothèque Nationale de France. És la tesi doctoral de Onofre Gonzalez.

7.- Aquesta anotació és la posició de la ressenya de l'article del Index-Catalog i la mantenim a cada una de les ressenyes.

8.- Personatge important dins l'història de la ciència de les Illes. Una aproximació biogràfica àmplia la trobam a l'estudi preliminar de Francesc Bujosa Homar de l'edició facsimil de l'obra de Fernando Weyler "Topografía Físico-Médica de las Islas Baleares y en particular de la de Mallorca" (1992). Palma de Mallorca. El Tall.

9.- Louis Vivant Lagneau (1781-1867), metge militar francès. Té diversos treballs entorn a malalties infeccioses.

10.- Biblioteca Médico-castrense Española (1851-1859). Revista de sanitat militar amb articles d'interès.

11.- Henri Verdé-Delisle (1795-1871), metge francès autor de "De la dégénérescence physique et morale de l'espèce humaine, déterminée par la vaccin" (1855), que va tenir una certa repercussió en el seu moment.

12.- Compilador Médico (El). Organó oficial de la Academia de Medicina y cirugía y del Instituto Médico y eco de los hospitales civiles y militares de Barcelona (1865-1869).

13.- Entorn en aquest important document Francesc Bujosa i Joan March tenen un treball en premsa sobre la possible influència dels treballs d'en Charles Darwin sobre Weyler Laviña.

14.- Gaceta de Sanidad Militar (1875-1885), molt valuosa pel seu contingut.

15.- Trobam també aquest treball a la Bibliothèque Nationale de France. És la tesi doctoral d'Antoni Frontera.

16.- Sentido Católico en las Ciencias Médicas (1879-1888).

17.- Revista Española de Dermatología y Sifiliografía (1905-1914), successora de Revista Española de Sifiliografía y Dermatología (1889-1905).

18.- Boletín de Farmacia Militar (1923-1936).

Bibliografia

Wyndham D. Miles. A history of the National Library of Medicine: the nation's treasury of medical knowledge. Washington. (1982).